

Kõrgem Kunstikool Pallas
Skulptuuriosakond

Reljeef Medusast

Lõputöö

Autor: Kassandra Oras
Juhendaja: Tõnis Paberit

Tartu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. VANA-KREEKA MÜTOLOOGIA	6
1.1 Medusa	6
1.2 Athena.....	8
1.3 Poseidon.....	9
1.4 Perseus	10
1.5 Medusa kujutamine erinevates meediates	11
1.5.1 Filmides.....	11
1.5.2 Raamatutes	15
1.5.3 Sotsiaalmeediates	16
1.6 Kreeka müütide tekkimine.....	17
1.7 Kas kreeklased uskusid oma müüte?	18
2. TEOSE TÖÖPROTSESS.....	20
2.1 Töövahendite nimekiri.....	20
2.2 Tegevus ja ajakava	21
2.3 Materjalide kasutamine.....	23
2.3.1 Kips ja Das savi.....	23
2.3.2 Töö värvimine	24
2.3.3 Detailid ja lakk	25
2.4 Lõputöö tulemus ja arvamus.....	26
2.5 Töö lõplik arve	27
KOKKUVÕTE	28
SUMMARY	29
KASUTATUD KIRJANDUS	30
LISAD	32
Lisa 1 Medusa	32

Lisa 2. Athena	33
Lisa 3. Perseus.....	34
Lisa 4. Töö visand Medusast	35
Lisa 5. Tööprotsess	36
5.1 Medusa karkassi tegemine puust alusele	36
5.2 Kips ja Das savi lisamine alusele	37
5.3 Töö lõplik reljeef enne värvimist ja esimesed värvid	38
5.4 Töö lõplik protsess enne lakki.....	39
5.5 Stuudio fotod	40
5.6 Lõplik töö tulemus	41

SISSEJUHATUS

Enne Pallassesse õppima asumist, lõpetasin Tartu Kunstikoolis illustraator-kujundaja eriala. Ma tulin skulptuuri õppima, et omandada rohkem 3D ruumilisuse kujutamine töödes ning uusi kunstialaseid teadmisi ja oskuseid. Lõputööks valisin Vana-Kreeka mütoloogiast gorgo Medusa kujutamise värvitud reljeefina.

Minu esimene kokkupuude Vana-Kreekaga oli põhikooli 3 klassis eesti keele tunnis, kui tunni lõpus õpetaja sõnastas lahti meie nimede tähendused. Rääkis nimede päritolust. Enda nime kohta sain teada alles siis, kui tund oli läbi. Õpetaja ei tahtnud klassi ees mainida, et mu nimi tuleneb Vana-Kreeka päritoluga Trooja printsessist, kelle Apollo ära needis. Cassandra näeb ette Trooja sõja algust, kuid kogu ta elu vältel mitte keegi ei usu teda kuni tema tapmiseni. Medusa lugu algab sarnaselt Cassandra loole. Mõlemaid nähakse ajalooürikutes traagiliste isikutena, kellele jumalad panid peale needuse ja peale piinarikast elu lõpeb nende eksistents vägivaldse surmaga. Võib ka öelda, et tänu minu nime päritolule, hakkas Medusa lugu mulle huvi pakkuma. Tahan Medusa loo uuesti esile tuua ning koos temaga teised Vana-Kreeka tegelased: Poseidon, Perseus ja Athena, kuna nemad olid tema elu kujunemisel olulised.

Mulle on alati meeldinud Vana-Kreeka mütoloogia ning traagilised ja sünged lood. Selleks valisin lõputööks Medusa reljeefi ning kuna mulle meeldib töid värvidega kujundada siis kasutan viimistlemisel nii õli- kui ka metallik akrüül värve ning lõpetuseks lehtkulda. Minu arvates värvid teevad teose alati eriliseks ning toovad karaktereid ja tausta detaile paremini esile. Minu visand reljeef-maalist (Lisa 4: 35) on joonistatud peamiselt kompositsiooni määramiseks.

Valmis töös tahan Medusat kujutada nii hirmuväärsena kui ka ilusa naisena, kelles on peidus nii naiselik õrnus ja samas hirmutav mao pool. Tahan teda kujutada osaliselt oma vaate järgi koos erinevate sümbolitega, kuid samas kasutan erinevates ajalooürikutes kajastuvat, mida toon reljeefis esile.

Materjali osas kasutan kips ja DAS savi, kuna peale mitmeid uurimusi ning katsetusi, leidsin, et need materjalid sobivad selle töö teostamiseks. Kuna reljeef on mõeldud seinareljeefina, siis puust aluse valik tundus kõige loogilisem idee.

Lõputöös esitan nägemuse, kuidas Medusa kujutamine ja tema tähendus on meedias erinevalt kajastatud. Selleks võtan uurimise alla Medusa kirjeldamise ja väljendamise erinevates allikates. Eesmärgi saavutamiseks püstitan endale järgmised ülesanded:

- Vaatlen Medusa kujutamist raamatutes, internetis ja filmikunstis
- Toon esile erinevaid lugusid ja informatsiooni Medusast

Kasutan järgnevaid meetodeid püstitatud ülesannete lahendamiseks ja nägemuse tõestamiseks:

- Raamatukogudest Vana-Kreeka alaste raamatute laenutamine
- Otsing internetist (sotsiaalmeedia, artiklid)
- Tutvumine Medusa kujutamisega filmikunstis

Lõputöö eesmärk minu jaoks on siduda omavahel illustraatori ja skulptuuri eriala ning jätkuvalt täiendada ennast läbi praktiliste tööde tegemiste.

1. VANA-KREEKA MÜTOLOOGIA

1.1 Medusa

Enamus Medusat mainivad teosed kujutavad ta surma tema tapja Perseuse käe läbi. Medusa oli olend, kel juuste asemel vingerdavad maod ja keda nähes inimesed tardusid kivikujuks. Teda nähakse ka traagilise saatusega isikuna Vana-Kreeka mütoloogias

Medusa oli algselt imeilus noor preestrinna Athena templis, kes jäi silma merejumal Poseidonile. Eri autorid toovad seda lugu esile erinevalt. Ühes raamatus väidetakse, et Poseidon ja Medusa olid armunud paar, kes lõbutsesid Athena templis ja teine lugu pajatab Poseidoni ühepoolsest kiindumusest Medusa vastu, mis päädis Medusa vägistamisega Athena templis. Medusa oli Athena templi preestrinna. Tema töö preestrinnana oli templi võtmete hoidmine, koha puhastamine, ta juhatas ja juhtis jumalateenistuse rituaale ning viis läbi rituaalseid ohverdusi. Omakorda õppis ja säilitas pühi teadmisi põlvkondade kaupa ning temaga konsulteeriti kui religioosse autoriteediga.

Kuigi iga allikas räägib erinevat lugu, siis mulle see ei tundu loogiline, et Medusa, kes kogu elu pühendas Athenale, hakkaks tema templis Poseidoniga lõbutsema, millega rüvetati jumalanna templit. Aga sellegipoolest on raamatud, kes seda lugu nii mainivad. Kui Athena nägi seda, siis otsustas ta Medusat karistada, muutes ta olendiks, kellel rippus pikk keel suust välja, kuldi kihvadega hambad, pronksist küünised, kullast tiivad ja madudest juuksed. (Gudrich 2004: 170) Edith Hamiltoni raamatus Mütoloogia, olid Medusal lisaks kuldsed soomused.

Teises versioonis kujutatakse Medusat rohelise nahaga, punaste silmadega ja kollaste hammastega. (Horowitz 2004: 100)

Mõningate ajaloo allikate väitel Athena saatis Medusa allilma serva maapakku, moondades Medusa kaunist naisest koletiseks. Maapaos olles ei lakanud Medusa uskumast Athenasse, palvetades ja austades teda isegi seal.

Medusa elu enne preestrinnaks saamist pole teada, kuid on teada, kes olid tema vanemad ja õed, ning koht kus ta väidetavalt sündis. Kreeka poeet Hesiod, kes elas 750 eKr ja 650 eKr ajalooürikus kirjutatakse, et Medusa elas Hesperidas lääne ookean Sarpedo ehk Kiliikia lähedal. Kiliikia kuulus Rooma impeeriumisse, kuid tänapäeval asub see Türgis. Ajaloolane Herodotos aga mainib, et Medusa kodu oli Libyas.

Müütides samastatakse Medusat ja gorgot, kuid mõnikord räägitakse ka mitmest gorgost. Medusal oli väidetavalt kaks õde: Sthenno ja Euryale ja neid kõiki nimetatakse gorgodeks. Gorgod on koletislikud, tiibadega ja madudest juustega kaaslased, ning õdedest kuulsaim on Medusa. Teised õed on surematud ja sündisid gorgodena ja Medusa on ainuke, kes on surelik. Enamus ajalooallikaid väidavad, et Medusa ja ta õdede vanemad on Phorcys ja Ceto, kes olid mere jumalad. Mainitakse Medusa õdesid, kes magasid Medusa kõrval kui Perseus tuli teda tapma. Ärgates ning märgates peatut õde, kaks gorgod otsisid vihaselt Perseust aga asjatult. “Aga nad ei saanud Persusele häda teha, see oli nähtamatu, tal oli kiiver peas” (Petiška 1983: 93) Peatu Medusa tõi peale surma, kaelast ilmale kaks last Pegasos ja Chrysaori. Mis puudutab filmikunsti, siis seal Medusa õdesid ei kajastata.

Kreeka kunstis on säilinud arvukaid gorgode kujutisi peamiselt vaasidel. Need meenutavad pigem deemoneid Kaug-Ida kunstist. Aja jooksul kujutised muutusid. Peale 5 sajandit eKr hakati Medusat eksponeerima ilusa naisena, kelle mineviku deemoni välimusest on üksnes säilinud madudest juuksed. Kreeka kunstis on haruldane nähtus, et figuur on kujutatud otsevaates, kuid Medusat enamasti kujutati vanal ajal just nii. Kreeka templeid kaunistati terrakotta lae plaatidega, milles on mitmetel kujutatud Medusat.

Arhailise perioodi ajal nähti temas koletist, ümmarguse näo, suurte silmade, teravate hammaste, habemega ning pika keelega. (Pilt lisa 1: 32)

(lause refereeritud Madeleine. G. artikkel https://www.metmuseum.org/toah/hd/medu/hd_medu.htm).

Hellenistlikus ajas Medusa kujutamine muutub ilusamaks, kellel puudub habe ja teravad hambad. (Alumine pilt lisa 1: 32) Medusat kujutatakse ka metalli töödes nagu kõrvarõngad, kaelakeed ja sõrmustes. Gorgo pea kujutatakse ka kaitsekilbi peal, et see tooks õnne võitlustes.

1.2 Athena

Athena on Vana-Kreeka sõja ja tarkusejumalanna ning kunsti ja käsitöö soosija; tema Rooma vastet tuntakse Minerva nime all. Zeus hüüdis teda "öökullisilmseks" ning suhtus temasse kui lemmiklapsesse. Athena on isale eriti lähedane just seetõttu, et ta sündis Zeusi peast: kui Zeus tundis kohutavat peavalu, lasi ta sepajumal Hephaistosel oma pea lõhki lüüa ning sellest hüppas välja Athena. Athena sünni kohta on mitmeid legende, kuid ühine seos on Zeusi hirm oma lapse jõu pärast, mille eest teda on hoiatatud.

Athena imetleti kui kindlust, kiivrikandjat ja kaitsjat, pärast Mukeene langust 1100 eKr suutis ainult Ateena kindlus *Akropol*¹ pealetungile vastu seista. Athena sümbol on oliivipuu ja öökull, keda seostati tarkuse ja julgusega ning sageli jumalannat kujutatakse hoidmas kilpi ja mõõka. Tal on prohvetlikud võimed ja ta suutis muuta inimeste välimust. Roomlased austasid teda äri, tööstuse ja koolide hoolekandjana. (Chaline 2005: 39)

Ta aitas mitmeid kangelasi ja seiklejaid, kaasa arvates Perseust, Heraklest, Lasonit ja Odysseust. Athena karistas erinevates müütides mitmeid lihtsurelikke, kas muutes neid ämblikuks, maoks või tegi neid pimedaks. Kõige populaarsem lugu nendest on Medusa karistus.

Medusa austas Athenat ning pühendas oma elu preestrinnana tema templis. Vana-Kreeka ajal preestrinnasi kutsuti *hierei*, kelle koht oli enamasti templites. Preestrinnasid valiti enamasti kõrgsotsiaalsest grupist ning Athena jaoks, pidid preestrinnad olema neitsid nagu ta ise oli. Ühes muistendis mainitakse, et Athena muutis Medusa koletiseks, et kaitsta teda ning teises oli pigem see karistuseks ning pagendas teda kaugele allilma serva. Ei mainita loos Poseidoni karistamisest kuna ta on Kronose poeg ja Zeusi vend ja Athena ei julgenud oma onu vastu minna. Kui Perseus sai täisealiseks, Athena ja mitmed teised jumalad osutasid oma abi talle. Perseus on Zeusi poeg ehk siis Athena poolvend. Athenal pole kombeks oma pere vastu minna ning kõige lihtsam viis teha Perseus kangelaseks oli läbi Medusa surma. Ta andis Perseusele peegelkilbi ja sandaalid, ning nähtamatuks tegeva kiivri, mis aitasid Medusat mõrvata. Perseus andis Medusa pea Athenale, kes kinnitas selle igavesti egiidile ehk Zeusi kilbile, mida Athena alati kandis.

¹ *Akropol* oli Vana-Kreekas linnriigi kaljukünkale ehitatud kindlus

1.3 Poseidon

Kronosel oli kolm poega Zeus, Hades ja Poseidon, kes kukutasid isa ja jagasid maailma omavahel. Poseidonist sai merede valitseja. Lood tema raevuhoogudest olid hirmuäratavad, kasutades kükloopidelt kingiks saadud võlu kolmharki tekitas vihahoos hiigellaineid ja maavärinaid. Poseidonit nähakse ka kui maavärinate ja hobuste jumalat.

Ta elas Egeuse mere all palees, millest ratsutas välja merekarbist kaarikus, mida vedasid majesteetlikud kuldsed merihobud ning mille kõrval mängisid delfiinid. Kreeklased kujutasid teda habemega ja tumeda lokkis juustega eaka mehena, kes kannab oma sümbolset relva kolmharki.

Roomlased samastasid Poseidonit Neptunusega, veejumala ja meresõidu kaitsjaga. Poseidoni jaoks olid hobused pühad loomad, keda ta tõi ilmale ja õpetas inimesi ratsutama. Argoses ohverdasid Poseidoni kummardajad talle hobuseid, visates nad veekeerisesse. (Chaline 2005: 50) Enamik Poseidoni lapsi pärisid oma isa kurja iseloomu nagu tema kükloop poeg Polyphemos, kes oli kurikuulus loo poolest, kus ta sõi ära Odysseuse reisikaaslasid.

Poseidoni naine oli Amphitrite, kes oli mere jumalanna. Poseidonil oli kombeks pidada mitmeid armukesid, neist tuntumad: maajumalanna Gaia, Aphrodite ja Demeter, kes muutis ennast hobuseks, et tema juurest põgeneda.

Poseidonil oli kombeks olla vägivaldne ning võis astuda vahekorda temale meelepärase naisterahvaga. Ühel päeval märkas ta Medusat ja soovis teda omada. Lugu Poseidonist ja Medusast on kajastatud erinevalt. Ühes loos merejumal vägistab preestrinnat Ateena akropolis ja teises oli see tunne vastastikune. Kolmandas loos Poseidon heitis Medusaga ühte Athena templis kuna tahtis kinnitada oma võimu ja õigust Ateena linnale. (Gudrich 2004: 229-300). Kuid Poseidoni asemel, karistas Athena oma preestrinnat. Enda kasutatud raamatu allikates pole informatsiooni seoses Poseidon ja Medusa peale tema needmist, loo järeldades saab öelda, et Poseidon läks oma eluga edasi nagu tavaks jumalatel, kellel oli kombeks lõbutseda lihtsurelikega. Ainuke informatsioon, mille ma leidsin, on kunstis musta figuuri kausi maal, kus meeleheitlik Poseidonit on näha Perseuse poolt tapetud Medusa juures, silmitsedes ühest gorgo õdedest Euryale ning taevas on näha lendavat pegasos. (Alumine pilt lisa 3: 34)

1.4 Perseus

Perseus on Zeusi ja Danae surelik poeg. Nad sattusid Seriphose saarele, peale seda kui Akrisios, Perseuse koos emaga tunnis merehoovustesse oli heitnud, kuid kohalik kalamees nimega Diktys nägi neid ja päästis nad. „Nad olid jäänud kalamehe võrku. Hääle omanik sirutas tugeva käe ja aitas Danae kastist välja“ (Fry 2018: 27)

Diktys on kuninga Polydektese vend ning kelle naine suri sünnitamisel seega ta kasvatas Perseust üles ja oli talle kui kasuisana. Seriphose kuningas Polydektes ihaldas Danaed naiseks, aga too ei kavatsenud temaga abielluda. Polydektes oli julm mees, Danae põgenes tema eest kloostrisse. Polydektes lootis, et Medusa surmab Perseuse. Perseus otsustas talle tuua Medusa pea, ainult selleks, et kuningas jätaks ta ema rahule. Poiss ei teadnud Medusast midagi, kuid Athena tuli talle appi ja kinkis pronksist kilbi, mille peegelpilti ta peab kasutama, et Medusale mitte otsa vaadata.

Zeusi poegadest Hermes andis kangelasele teemant sirbi mõõga, mis pidi olema nii tugev, et ei paindu ega murdu ja piisavalt terav gorgode soomuse lõikamiseks. Athena saatis Perseuse Atlase mägedesse, kus ta seal kohtas kolme vana nais-deemonit, kes elavad hämaras kohas, kuhu ei pääse ükski päikesekiir ega paista öösiti kuugi.

Hallid kortsulised naised sarnanesid hallide luige kujudega ning sündisid hallide juustega, kuid pead olid inimese omad ja tiibade vahel olid neil käed. Kolme peale kokku oli neil ainult üks silm, mida nad kordamööda kasutasid, kandes seda keset otsaesist. Perseus pidi ootama momenti, et haarata nende silma enda kätte ja seda mitte tagasi anda kuni nad räägivad välja, kus Põhja nümfid elavad. Vanad deemonid saatsid Perseust nümfide juurde, kes andis talle tiibadega sandaale, nähtamatuks tegeva kiivri ja koti kuhu medusa pea toppida. Mitmetes allikates mainitakse nähtamatuks tegev kiivrit teise nimega nagu näiteks müts või võlukübarana.

Lendavate jalanõudega saabus Perseus Medusa elupaika, kus ümberringi oli näha kivistunud loomi ja inimesi ning kolme magavat gorgo õde. Koopas Athena julgustab ärevat Perseust „Ära kõhkle“ ning „keskmine gorgo ongi Medusa“. (Petiška 1983: 92) Perseus kasutas tiivulisi sandaale, et hõljuda tema kohal ning jälgides neid kilbi-pegli kaudu. Athena juhtis Perseuse kätt ja ta lõikas magava Medusa pea otsast.

Teises versioonis kirjutatakse, kuidas Perseus proovis võidelda ärkava Medusaga ning, kus Medusa proovis, et Persus talle otsa vaataks ja kivistuks, kuid too kasutas Athena antud kilpi, et lõigata ta pea otsast, ilma silma sisse vaatamata.

„Maod plahvatasid tema pea ümber, kui see ta õlgadelt lendas, vastu koopaseina põrkas ja maha veeres.“ (Horowitz 2004: 100) Tänu nähtamatule kiivrile õnnestus tal pääseda Medusa õdede eest, kes teda jälitada ei saanud.

Perseus viis näitamiseks Medusa pea Seriphose kuningale Polydektesele, kes pidutses, lootes sellele, et poiss on surnud. Nähes Medusa pead, kivistusid pidulised. Perseusest saab uus kuningas. Teises raamatus Perseus ei tahtnud kuningaks saada ja andis selle tiitli Diktysele ja lahkus saarelt koos Danae ja Andromedaga. (Hamilton 2018: 160)

Teises versioonis, Medusa pea abiga muutis Perseus kurja hiiglase Atlase kivimäestikuks ja tal õnnestus saada kauni Andromeda endale naiseks. Hiljem Perseus andis Medusa pea Athenale, kes riputas selle egiidile - kitsenahale, mis tal kilbi peal oli. Egiid on mõjuvõimsa isiku või institutsiooni kaitse - nii me vihjame Medusa peaga varustatud egiidi maagilisele mõjule.

Filmis Titaanide kokkupõrge 2010, võtab Perseus omale naiseks Io mitte Andromeda. (Io raamatutes oli Inachus jõe jumala tütar, filmis aga lihtsurelik, kes oli jumalate poolt neetud)

1.5 Medusa kujutamine erinevates meediates

1.5.1 Filmides

Titaanide kokkupõrge 1981
(*Clash of the titans*)

Medusast mainitakse esimest korda filmi keskel kui Perseus läheb otsima 3 vana deemonit, et teada saada kuidas tappa titaanide koletis *Kraken*². *Kraken* on tegelikult pärit Norra folkloorist, kuid nii 1981 filmis kui ka 2010 versioonis, kasutatakse teda filmikunstis.

² *Kraken* on peajalgse moodi hiiglaslik merekoletis

Deemonid mainivad, et ainult Medusa peaga saab koletist tappa. Pole vahet kui suur ja tugev koletis on, Medusa pea muudab ta silmapilk kiviks.

Filmis on Medusa veri mürgine ja ainult deemonite silmaga saab Perseuse keep kaitsta Medusa mürgi eest. Kuldne öökull juhatab ja aitab Perseust. Hermes jutustab Medusa elulugu Perseusele, kus Medusa oli hoopis armastuse jumalanna Aphrodite preestrinna mitte Athena ning filmis Poseidon võrgutas Medusat ning veetis temaga öö Aphrodite templis. Nähes seda, Aphrodite sai kadedaks ja needis Medusat ja saatis ta pakku surnute saarele. Kuigi on pandud vale jumalanna, tahaksin mainida, et Poseidoni üks mitmetest naistest oli väidetavalt ka Aphrodite, kes sünnitas talle kaks tütart Rhodos ja Herophilos.

Medusa elab allilma nurgas, mida filmis kujutatakse surnute saarena, mis on täis udu ja kuhu saab ainult sõita surnute paadiga. Paik, kus Medusaga võideldakse on mahajäetud templis. Medusat kujutatakse filmis koledana.

Tema nahk on kaetud mao soomustega, tal on pikk saba ja ta kasutab võitlemiseks vibu. Perseusel on kilp pigem peibutis ja peegel. Peites ennast sambla taga, ta ründab ja löikab õigel momendil Medusa pea otsast.

Medusa karakter oli algselt savist modelleeritud ja võetud vorm ning liikumise jaoks kasutati kumm-materjali *stop-motion*³ animatsiooni jaoks.

Medusa skulptuuri modelleeris Janet Stevens

Filmi spetsiaalse efekti kunstnik Ray Harryhausen räägib Medusa loomisest

intervjuu link [WWW] <https://www.youtube.com/watch?v=Tate4XdpYo8>

³ *Stop-motion* on animatsiooni liik, kus eset liigutakse ja pildistatakse mitmete kaadrite vahel

Titaanide kokkupõrge 2010 (*Clash of the titans*)

Medusast mainitakse alguses samamoodi nagu 1981 aasta versioonis. Filmi keskel räägib Perseus kolme deemoniga ning ainult Medusa pea abil on võimalik Kraakenit hävitada. Teel paadiga allilma Medusa juurde, mainib filmi tegelane nimega Io, et Medusa oli kunagi ilus naine, nii ilus, et Poseidon armus ära ning ühel päeval tuli ta Medusa juurde, et teda vägisi võtta. Medusa jooksis Athena templisse, lootes et Athena kaitseb teda, aga seda ei juhtunud ning Medusa vägistati Athena templi külmal põrandal. Hiljem heaolu nimel Medusa palvetas Athena templis, kuid jumalanna tundis naise suhtes vastikust ning pani talle needuse, et mitte ükski mees ei tahaks teda enam.

Filmis oli üks erinevus, et mitte ükski naine ei saa Medusa pelgupaika minna, kuna Athena pani needuse, et Medusa ei saa naistele haiget teha ning templisse pääsemiseks peab olema meessoost isik.

Võitlus toimub mahajäetud templis, kus Perseus ja ta kolm sõpra aitavad Medusat tappa. Viimases stseenis Perseus kasutab kilpi, mille abil saab näha Medusa asukohta ning löikab tal pea maha.

Medusat kujutatakse ilusa naisena, kes on pooleldi madu ning kelle saba on mitu meetrit pikk ning mao soomustega kaetud. Nagu 1981 aasta versioonis, kasutab Medusa võitluses vibu.

Filmis muutub Medusa nägu kahel viisil. Tavaolekus on tal inimese nägu ning võitlemise ajal kui ta oma silmi kasutab, muutub ta nägu pooleldi mao kujuliseks.

Medusa kuju tegemiseks on kasutatud modelli ning hiljem arvutis genereeritud koos animatsioonidega.

Medusa modelliks on Natalia Vodianova, kellest tehti mitmeid pilte, et skännida sisse 3D mudelina Intervjuu [WWW] (<https://www.youtube.com/watch?v=rctmJmOH5E0>)

Percy Jackson ja välguvaras 2010

(*Percy Jackson and the olympians: Lightning thief*)

Film on tänapäevast, räägib Poseidoni pojast Percy Jacksonist, kes koos Athena järeltulijaga kohtub Medusaga filmi keskel. Medusa elab vanas mahajäetud majas, milles leidub kivistunud inimesi.

Medusat kujutatakse tavalisena naisena, nahast kostüümis ja kandmas päikeseprille. Ainult juuste asemel on maod. Filmis räägib Medusa Athena lapsega. Kuidas tolle ema ta ära needis ja üritas nii teda kui Percy't hiljem kiviks muuta. Percy kasutab kilbi asemel telefoni. Võitlus toimub Medusa maja tagahoovis, kus Percy sõbrad aitavad kaasa peibutisena. Percy läheneb Medusale seljatagant ning lõikab mõõgaga tal pea otsast.

Hiljem Percy kasutab Medusa pead *Hydra*⁴ vastu võitlemiseks.

⁴ *Hydra* on vana-kreeka mütoloogia merekoletis, kellel on algselt üks pea ning selle lõikamisel tuleb esile mitu uut

Filmides kujutatatakse Medusat erineva välja nägemisega. On kaunitar, koletis või muutuva näoga. Küll on tal seljas soomused või kannab nahkrõivast. Filmis kolmes eri näitena välja toodud on neil üks ühine tunnus ja selleks on juuste asemel maod.

Medusa näitleja Uma Thurman filmis Titaanide kokkupõrge 2010

1.5.2 Raamatutes

Raamatutes on Medusat kirjeldatud erineva välimusega. Ühes on Medusa noorena punakaspruunide juustega ja kellel käis külas palju kosilasi. Medusa oli oma juuste üle väga uhke ning kammis neid siledaks ja läikivaks iga päev mitu tundi. Kuid ainuke kosilane, kes teda kätte sai oli merejumal Poseidon, kes otsustas Medusaga kohtuda Athena templis ning kui Athena sai sellest teada siis karistuseks, muutis Medusa juuksed madudeks ning saatis ta maailma äärele.

Medusa tapmist kujutatakse raamatus magava gorgona, kelle mõrvamiseks kasutab Perseus kilpi ja Hermese sandaale, et vaikselt lõigata Medusa pea otsast. (Martin 2003: 234)

Ümberjutustatud raamatus, läheb Perseus Medusa koopa juurde ning hüüab ta nime, et too tuleks sealt välja. Medusat kujutatakse küll jubedana punaste silmade ja kollaste hammastega. Võitlemist polnud, sest Medusa on nõrk, ainult karjub ja sunnib Perseust talle otsa vaatama. Perseus kasutab kilbi peegeldust ja lõikab Medusal pea otsast. (Horowitz 2004: 100)

Raamatutes pole mingit võitlust Medusa ja Perseuse vahel nagu seda kujutatakse filmikunstis.

Pausanias oli Vana-Kreeka kirjanik ja geograaf, kes keeldus ümberjutustamast Medusa lugu, esitades sellest kaks varianti. Esimeses oli Medusa, sõjas tapetud kuninganna. Teises hoopis koletu loom, keda võib Kartaago ajaloolase tunnistuse järgi seniajani Saharas näha. (Veyne 1983: 117)

Mitmes raamatutes mainitakse, et Medusa oli rase ning peale ta tapmist sündisid tema kaelast lapsed: Pegasos ja Chrysaori.

Chrysaori tähendab tõlkides kuldne tera, teda kujutatakse tiibadega metsseana ning teises loos inimesena

Pegasos on tiibadega hobune ja Chrysaori vend, Poseidon andis ta ära oma pojale Bellerophon, et võidelda Chimaera sõjas (ladina keeles Pegasus)

1.5.3 Sotsiaalmeediate

Juba mitu sajandit hüütakse Medusaks naisi, kellel on kõrge poliitiline mõju nagu näiteks Marie Antoinette, Nancy Pelosi ning isegi Saksamaa poliitik Angela Merkel. Marie Antoinette seetõttu kuna ta oli väga avatud oma seksuaalsuses väga kinnises ajas nagu seda oli 18 sajand.

Metropolitani muuseumi tähendus Medusast, et ta on apotroopne sümbol, mida kasutatakse kaitseks kurjuse vastu. Tänapäeval kujutatakse seda kaitsena kurja silma vastu. Ta esindab ohtlikku isikut, kes peletab teisi ohtlikke inimesi ehk kurjuse pilk kurja pilgu vastu.

Sotsiaalmeedias 2021 tiktok'is kogus populaarust Medusa kujutistega tätoveeringute näitamine, kus tuhanded inimesed, kes olid vägistajate ohvrid, otsustasid Medusa kuju oma kehale tätoveerida.

Mitmed ohvrid läbi aastate on maininud, kuidas nad pool oma hingest on kaotanud seksuaalse vägivalla tõttu ning nende jaoks on Medusa kujutamisest saanud jõu sümbol. Neis on andnud julgust ja motivatsiooni elus edasi minna.

Vana-Kreeka mütoloogias maod nähti kui surma ja ravina. Allmaailma valitseja Hades kasutas mao mürke, et äratada ellu surnuid. Kuid tänapäeva kuulsused teevad pilte, kus neil on maod juuste asemel või kehal ja see sümboliseerib võimu ja seksuaalsust.

Tänapäeva meedias sümboliseerib Medusa lugu:

- mõjuvõimsate naiste vaikimist
- vägistajate ohvrite süüdistamist aga mitte kurjategijat
- femme fatale kontseptsioon ehk ohtlik kuid väga atraktiivne naine

1.6 Kreeka müütide tekkimine

Kreeka sõna *mythos* tähendab vanakreeka kirjanduses sõna, alles hiljem see tõlgendati muistendina. Müüti jutustas kohalik preester või levis see rahva seas, kuna jutustajad uskusid müüti ja seda tuli uskuda. Kuigi müütidel ei ole kindlaid ainuõigeid versioone, tuleb esile ikka motiive ja väljendeid, mis loos korduvad.

146. aastaks eKr sai Kreekast Rooma provints ning roomlased võtsid kreeka jumalate lood üle. Enamik roomlaste jumalate lugudest olid viletsad ning mitmetel polnud oma nime, kuid Kreeka jumalatel oli iseloomu ja huvitav minevik. Rooma vallutus tõi Lähis-Ida jumalate kultuuri Euroopa kultuuriruumi.

Enne kirjaoskuse levikut räägiti külades lugusid erinevalt, kuid pärast 8.sajandit eKr hakati eelistama ühiseid tuntud müüte. Müüdid, mida meie ajal loetakse, on kujunenud mitme tuhande aasta jooksul. Seda, kust müüdid tegelikult pärinevad, ei saa me kunagi lõplikult teada, kuigi teadlased ja kunstnikud on seda ajalugu üle kahe tuhande aasta uurinud.

Vana-Kreeka müüdid pärinevad mitmetest kirjutistest, mõned tähtsamad säilinud tööd on:

(Martin 2003: 23-25)

- **“Ilias”** ja **“Odüsseia”** 700 eKr, mis räägib Trooja piiramisest ja kangelase koju jõudmisest

- **“Theogonia”**, kõige varasem kirjutatud teos maailma algusest kuni Zeusi abiellumiseni Heraga
- **“Homerose hümnid”** 6-7. sajand eKr jutustav luuletuste kogu Kreeka jumalatest
- **Pindaros** 518.-438. eKr koorilaulude autor, millest mainitakse võistlusmängude võitjaid, mehi ja poisse, keda luuletaja võrdles kangelastega
- **Herodotos** 5.sajandi eKr, kus kirjutatakse kreeklaste ja pärslaste vahelisest sõjast ning mitmetest müütidest, mida loo autor on kuulnud
- **Kallimachos** 3.sajand eKr oli õpetlane ning luuletaja Egiptusest, kes kirjutas värsse jumalatest
- **Apollodoros** 180-120 eKr, kes kirjutas “Bibliothēke” mis on suur kogum mütoloogia jutustustest
- **Pausanias** 2 sajand, oli Kreeka kirjanik, kes kirjutas raamatu **“Kreeka periegees”** neis sisaldab palju müüte, mis on seotud pühamute ja altaritega
- **Ovidius** 43 eKr on Rooma poeet, tema **“Metamorfoos”** - viieteistkümnest raamatust koosnev eepiline poeem mütoloogiast. Tema allikateks olid paljud Kreeka teosed, mis pole kahjuks meie ajani säilinud

1.7 Kas kreeklased uskusid oma müüte?

Lühi kokkuvõte Paul Veyne raamatust, mis on avaldatud aastal 1983 „Kas kreeklased uskusid oma müüte või mitte?“

Antiik ajaloolaste töö oli kontrollida loo andmeid ise, mitte anda seda ülesannet oma lugejatele. Antiikaja ajaloolane tunnistas objektiivsust, ta ei pidanud seda tõlgendama ega tõestama, sest faktid olid olemas. Fakte esitati kas “reporterina” või kompileerijana, piisas kolmest voorusest: usinus, pädevus ja erapooletus. Ajaloolane pidi tutvuma mitmete raamatutega, küsitlema tunnistajaid või koguma pärimusi “müüte”.

Tänu voorustele ja uurimisele, saab ajaloolane lõpuks teada tõe mineviku kohta. Müüt on anonüümne jutustus, mida saab kuulda ja korrata, aga keegi ei saa olla selle autor. (Veyne tsitaat 1983: 35)

Ajaloolase Thukydides ajal umbes 460 eKr – 396 eKr hakati tõlgendama müüte kui traditsioone ja mälestusi, mida on eelkäijad edasi andnud oma järeltulijatele. Müüt oli kui õpetus, mida võeti vastu teiste usu põhjal ning nõnda enamus kreeklasi müüti suhtusid.

Kreeklaste põhitunnus oli mitte uskuda kõike ning peolauas polnud sobilik müütidest rääkida.

Vana Kreekas eristati kahte tüüpi jutustusi: kas jumalatest või kangelastest. Jumalate olemasolu üle ei vaieldud aga kangelaste lugude üle küll. Kangelased sündisid inimeste keskel ja elasid seal kuni täiskasvanuks saamiseni, mil said teada, et üks nende vanematest on jumal. Need kreeklased, kes 9 sajandil lugeda oskasid, uskusid mütoloogiat (Veyne 1983: 56).

Hellenistlikul ajajärgul 323 eKr kuni 30 eKr muutus kirjandus spetsiifiliseks tegevusalaks, mida hakati õpetama koolides. *Vulgata* ehk 4 sajandi piibel ongi see mütoloogia, mida õpetati klassikalise ajastu Euroopa gümnaasiumides. Müüdid arenesid mütoloogiaks ja need elasid edasi 18. sajandini. Müütilist ajalugu ei võetud tõsiselt kuna ajastute kronoloogia on ebatäpne, kuid sellegipoolest kreeklased nautisid oma müüte. Enamik kreeklasi uskusid Kronose legende ning Prometheusi, Niobest ja Theseuse olemasolu (Veyne 1983: 64).

Alates 776 eKr muutus müütide kronoloogia täpsemaks ning rahvas uskus mütoloogia kangelasi rohkem kui nende jumalaid. Ajaloolased kahtlesid müütides tervikuna, kuid ei eitanud nende legendi alust. (Veyne 1983: 67) Thukydides 460 eKr- 396 eKr oli Vana-Kreeka tuntud ajaloolane, kes ei uskunud kükloopide, kentauride ning igasuguste koletiste olemasolu. Strabo oli ajaloolane, kes sündis 63 eKr ning pani kirja müütide reaalsust ja valet. Ta kirjutas, et Dionysos, Odüsseus ja Herakles olid küll olemas ja nad olid suured rändurid. Peale ränduri elu, oli Herakles tugev sõdalane, kes aitas rahvast vallutajate vastu sõdida ning oli kohalikele jumalaks. Müüt oli muutunud poliitiliseks ideoloogiaks ning kreeklastel endal polnud suurt usku poliitikasse.

Kreeklased olid esimesed kes müütide üle naersid, kui neid jutustati. (Veyne 1983: 98)

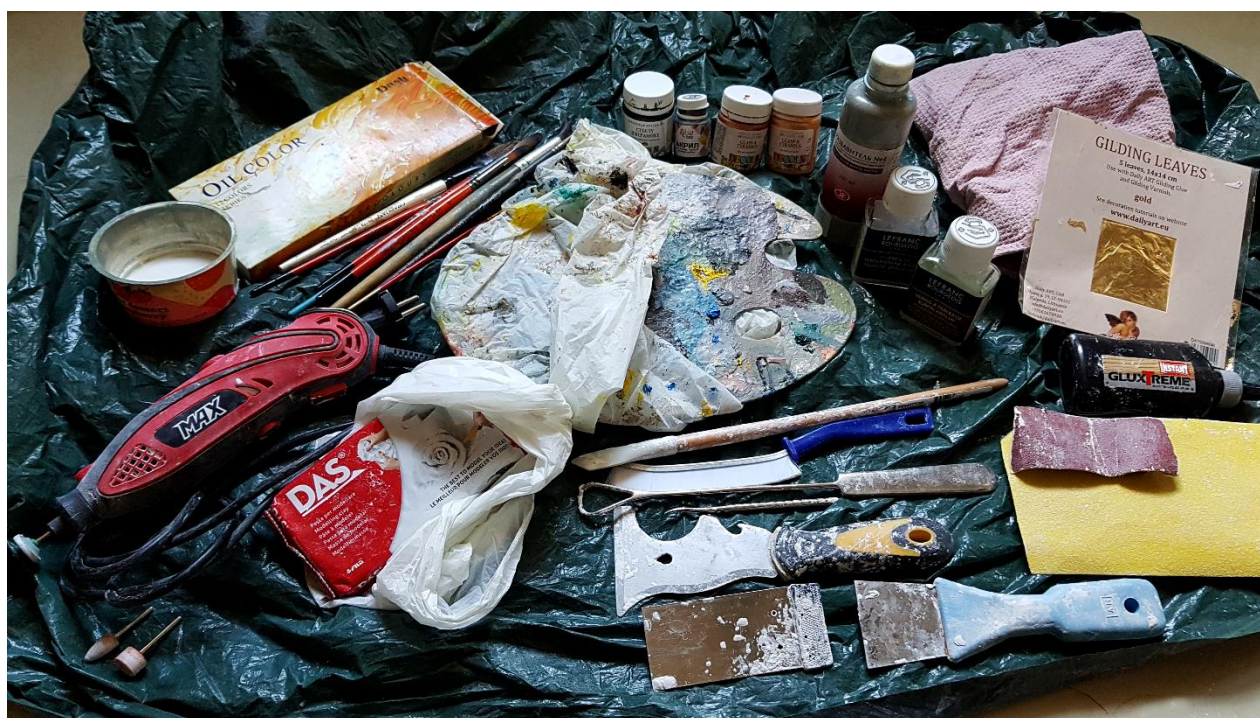
Nad uskusid oma müütidesse seni kuni neist kasu oli ning hiljem lakkasid uskumast.

Raamatu lõpus on vastus, et muidugi kreeklased uskusid oma müüte kuid nii palju nagu meie usume enda riigi müüte. Mõned usuvad ja mõned mitte, kuid mingi kübeke tõtt võib selles leida aga täieliku vastust ei saa.

2. TEOSE TÖÖPROTSESS

2.1 Töövahendite nimekiri

- Das Savi
- Kips
- Kuldsed lehed ehk lehtkuld
- Liim
- Puust alus A1 suurus
- Erinevast materjalist skulptuuri töövahendid
- Mini grinder 210 PCS.SET Max
- õlivärv ja metallik akrüül
- Rätikud, kilekott ja vesi
- Traat, võrgud ja naelad karkassi tegemiseks
- Lihvimispaber
- Vuugihari
- Veekindel lakk

2.2 Tegevus ja ajakava

Töö teostamiseks katsetatud materjalid

Das savi tekstuur

Värvide katsetamine Das savil (Lõplik variant valisin õlivärvi)

Akrüül

Õlivärv

Akvarell

Akvarell ja Õlivärv

Das savi kipsil, kasutades õli ja vesivärve

(Uurimise käigus oli näha, et Das savi jääb korralikult kipsi peale kinni)

Praktiline pool

05.02 Kuivanud Das savi katsetamine värvidega

18.02 Das savi ja Kips katsetamine omavahel ning kuivanud kipsi katsetused värvidega

04.03 Väikeste kips plaatide tegemine koos seina kinnituse otsaga

08.03 Das savi kasutamine puust alusele

21.03-27.03 A1 aluse värvimine ja algul kasutada kips savi kompositsiooni määramiseks

22.04-22.05 lõpliku reljeefi tegemiseks kasutada Das savi kipsil

22.05-25.05 Reljeefi värvimine õli ja metallik akrüül värvidega

25.05-26.05 Lehtkulla kasutamine väikeste detailide jaoks (nt Medusa pronks küüned, ehted, öökull)

26.05 Reljeefi lakkimine

27.05 Töö pildistamine

27.05 Töö kinnitamine tüüblitega

30.05-31.05 Lõputöö praktilise osa eksponeerimine

Kirjalik ja uurimise pool

14.02 Esimesed raamatute laenutamised kreeka mütoloogiast

18.04-20.04 Uute raamatute laenutamine

29.04-02.05 Lõputöö eestikeelne tutvustus ja portreefoto

04.04-09.05 Lõputöö kirjaliku osa täitmine ja esitamine

09.05 Lõputöö pildistamise aja broneerimine

09.05-16.05 Lõputööd tutvustava pildimaterjali üleslaadimine lõputöö kausta

16.05 Kontaktandmete sisestamine ja kaitsmiseks vajaliku ruumi broneerimine

30.05 Lõputöö kausta üles laadida: kirjalik osa lõplik versioon koos lisadega

2.3 Materjalide kasutamine

2.3.1 Kips ja Das savi

Das savi, mida töös kasutan on tehtud Fila grupp Itaalias ning seda müüakse nii kunsti- kui koolitarvete kauplustes pruuni ja valge savina.

Enne kips ja Das savi kasutamist, oli mul vaja uut alust, mis oleks piisavalt tugev savi kasutamiseks. Koolis uue aluse otsimisega, aitas skulptuuri osakonna õpetaja Rasmus Eist, kes näitas laost, milliseid puust materjalist alust ma kasutada tahaksin. Lõplik aluse laius on 59.5 ja pikkus 90.2 cm, mille pikkus on natuke suurem kui A1 formaat. Kuna üks pool oli vaja puust plaadiga kinnitada külge siis sellega aitas mind Dmitri Gorbushin ning peale seda sain umbes pool tundi lihvida lõuendit puhtamaks. Kuna materjal on puust siis osakonna laost sain valida ja värvida halli veekindla värviga üle. (Lisa 5.1: 36).

Peale värvi kuivamist tegin Medusa karkassi, kasutades koolis olevaid naelu ja traate. Peale karkassi valmimist, otsustasin teha kipsiga üle, kasutades võrke Medusa kuju kasvatamiseks.

Mõned osad otsustasin teha Das saviga, et näha kuidas kips ja Das savi kuivana omavahel reageerivad puust pinnapeal. Peale kuivamist, oli näha, et Kips ei püsi hästi servade juurest siis võtsin nad maha ning tegin ümber Das saviga, mis kleepub alusele paremini külge. Töö keskmine Medusa osa, mis oli algselt karkassiga tehtud ja mõned koopa kohad, seal püsib kips paremini külge.

Kipsi kasutamise peamiseks põhjuseks oli Das savi ressursside vähem kasutamine, Medusa tuleb ainukesena kesk reljeefina ning sinna ma ka panin rohkem kipsi juurde. Kui kips oli korralikult ära kuivanud siis kasutasin metallist tööriistu ning Mini grinder tööriista, et võtta ära ebavajalikke kips osi, et tekiks parem Medusa vorm. Peale mitmeid tunde lihvimist ja puurimist, kinnitasin Das savi kipsi peale ning hakkasin modelleerima. Kui kips on ainult üks päev kuivanud siis Das savi kinnitamine selle peale pole mõistlik, kuna niiske kips ei lase Das savil kuivada ning savi jääb niiskena töö peale.

Das savi modelleerimine võttis kõige rohkem aega, kõigepealt alustasin tausta modelleerimisega: mere lained, taevad, puud, kivid ja koobas. Peale seda, lisasin rohkem Das savi Medusale ning kuna savi kuivab kiiresti siis igapäev pidi seda veega pritsima ja tööpäeva lõpus katta seda kohta niiske rätikuga ja kogu töö panna kilekotti sisse.

Kui Medusa sai valmis, sain pöörata tähelepanu tausta detailide modelleerimisega: kivistunud vana-kreeka sõdurid, lind, Poseidoni kolmikhark ning Athena öökull. Kui kogu reljeef sai tehtud ja savi kuivanud siis enne värvimist oli vaja veel liivapaberiga üle käia.

2.3.2 Töö värvimine

Töö värvimine osutus keerulisemaks kui arvasin, alustasin algselt vesivärvidega mere värvimiseks ning peale selle kuivamist õlivärviga üle. Sain selgusele, et parem on ikka katta kõik koheselt õlivärviga, kuna vesivärvidega saab aga palju aeglasem ja selle käsitlemine raskem. Õlivärv kuivas Das savi peal maksimaalselt ühe tunniga, heajuhul isegi 10 minutiga ning seda oli kerge reljeefi pinda katta. Meri, koobas ja taevad olid esimesed osad, mis sai värviga kaetud.

Iga uue õlivärvi sessiooni alustamisega, on parem algselt värvida heledamate toonidega kuna täpentin muutub iga korraga mustemaks. Seega uuel sessioonil alustasin Medusa naha

värvimisega ning seejärel teerada, millel oli vaja hallikaid toone seega tärpentin läks rutem mustemaks aga sellega sain värvida kivistunud sõdureid ja lindu.

Topsi sisse panen alati vähem tärpentini, et saaksin mingi osa ilusti kaetud ja kasutada ära kogu vedeliku ning seejärel topsi ära pesta ja panna sisse puhtamat tärpentini uue osa värvimiseks.

Kui kogu reljeef sai õlivärviga kaetud siis otsustasin lisada metallik akrüül värve, et väiksemad osad rohkem esile tuleks. Otsin Tasku kunstipoest Decola bränd värvi, mis sobib nii klaas kui ka keraamika materjali peale ja sealt valisin pronks ja kuldse metallik toonidega. Kuldseid akrüül värve kasutasin Medusa soomuste ja ehtede esile toomiseks ning kolmikhark. Ehk kõik pisemad osakesed, mille materjaliks on kuldsed toonid. Selle sain inspiratsiooni Edith Hamiltoni raamatutest, kus ta kirjutab Medusat kui kuldsete soomustega naist. Kuigi Hamiltoni versioonis on Medusal ka kuldsed tiivad siis reljeefis on seda raske enda töös kujutada, ilma, et mitmed mu visandis olevad tausta osad ära ei kaoks.

Kivistunud esemetele lisasin neile metallik hall akrüül värvi, millega tõi neid rohkem esile. Medusa küüned ja ta keha rüü, otsustasin neid värvida Decola bränd pronks metallik tooniga. Natuke pronks värvi lisasin ka kolmikhargile. Medusa esile toomiseks, kasutasin töö lõpetuseks must Decola keraamika värvi tausta servade hajutamiseks.

2.3.3 Detailid ja lakk

Kui reljeefi lõplik värvimine sai tehtud, sain lõpuks kasutada kuldlehti. Enne kuldlehe kasutamist, peab reljeefi osa liimima ning seejärel asetada seda pinna peale. Kuldlehti kasutasin Medusa soomustele ja ehetele, omakorda ka kolmikhark ja lisasin mõned kuldsed suled öökullile. Kui liim koos kullaga oli ära kuivanud, siis kasutasin suuremat pintslit, et ära pühkida kuldseid osasi, mis võib tulla kergelt maha. Kui reljeefi osad said kullatud siis nüüd oli vaja ka töö üle lakkida.

Valisin L&B õlivärvi läikiv lakk, mis kaitseb tööd ultraviolettkiirguse vastu ning mis sobib ka akrüül värvidele. Enne töö pildistamist, mis toimus mul 27.05.2022, pidin ennem aluse külje servad puhtaks pesema ning ülearused savi tükke maha kraapima.

2.4 Lõputöö tulemus ja arvamus

Lõputöö reljeefi osaga alustasin 2022 märtsis kuna kõige tähtsam oli varakult teada, kas minu valitud materjalid sobivad omavahel kokku. Kui töö aluse karkass ja kips savi sai peale pandud, pühendasin oma tähelepanu lõputöö kirjutamisele. Peale mitmeid nädalaid raamatute lugemist ja lõputöö kirjutamisest, sai suurem osa tekstist eelkaitsmiseks valmis. Peale seda jätkasin reljeefi tegemist aprilli keskel.

Minu juhendajaks lõputöö tegemisel oli Tõnis Paberit, kes on mulle enne reljeefi tunde andnud. Tõnisega sai kindlaks arutatud täpsed ajad, mis päeval sobib koolis üle vaadata reljeefi modelleerimise töö käiku ning oli sellega igati abivalmis ja hea juhendaja. Reljeefi savi modelleerimine võttis mul vähemalt aega 3-4 nädalat ning teose värvimine umbes nädal. Lõputöö savi modelleerimise pool võttis kõige rohkem aega eriti Medusa kujutamine. Kuid peale pika vaeva sai töö tehtud ning õppisin palju juurde reljeefi tegemisest puust aluse peal ning õlivärvide kasutamine Das savi peal. Ma olen enne teinud enda tehtud pabersavist skulptuure, mida hiljem värvinud akrüüliga üle ning akrüüli lakkiga. Selles töös olen peamiselt värvinud õlivärviga ja mõned detailid metallik akrüüliga ning esimest korda proovinud lehtkulda kasutada savi peal.

Võrreldes algse visandi pildiga, on olnud töös mõned paigutuste muudatused, enamasti sõdurite ja lindude poolest. Algselt Athena ööküll oli kaugemal tausta keskel puu otsas, kuid töö käigus oli parem teda kujutada lähedamalt. Algse töö aluse formaat oli laiem siis kivistunud lind sobis vasakul nurgas aga muutuste tagajärjel oli parem teda panna paremale kuna seal oli rohkem ruumi. Kivistunud sõdureid oli parem kujutada kaugemal, et ei võtaks Medusalt tähelepanu ära. Töö käigus omandasin uusi kogemusi ning tulemusega jäin rahule ja järgmiseks korraks tean rohkem, milline protsess mind ees ootab.

2.5 Töö lõplik arve

Materjal	t/hind Eurodes	kogus	summa
Das 500g valge savi Lõunakeskusest	3.95	500g	3.95
Das savi 500g Skizze'st	3.00	500g	3.00
Decola keraamika värv Skizze'st	4.20	2	8.40
Akrüülvärv silver metallic 20ml	1.50	1	1.50
Decola keraamika värv Taskust	3.70	1	3.70
Õlivärvi lakk läikiv L&B (<i>anti-uv</i>) 75ml	5.90	1	5.90
Das 1kg valge savi Skizze	5.60	3/3kg	16.80
Tärpentiin L&B destilleeritud 75ml	4.80	1	4.80
Spaatel silikoonist Catalyst 15mm	15.35	1	15.35
Summa kokku			63.40 Euro

KOKKUVÕTE

Peale mitmeid nädalaid kestnud pingutusi sai lõputöö valmis. Traagilise Medusa lugude uurimine ja ta seos teiste mütoloogiliste tegelastega, nagu Poseidon, Perseus, Athena lugude põhjal hakkas Medusa veel rohkem mind huvitama. Vana-Kreeka mütoloogias on teisigi huvitavaid karaktereid ja lugusid, kuid gorgo Medusa oma jäi kõige rohkem silma. Olen eelnevalt lõpetanud illustraatori eriala Tartu Kunstikoolis, mis avaldas suurt mõju töövahendite valikuks eriti värvimisel. Valisin Medusa kujutamine värvitud reljeefina, kuna minu arvates teevad värvid töö erilisemaks ja tausta detaile toob paremini esile.

Töö praktilises osas oli mitmeid materjalide katsetusi. Kas kips ja Das savi omavahel sobivad kokku ja missugused värvid jäävad paremini peale. Õppisin reljeefi tegemist puust alusele ning uute erinevate materjalide kasutamisest, nagu näiteks metallikvärvid ja lehtkulla kasutamine Das savil. Savist värvilise reljeefi tegemine puust aluse peal pole levinud seega katsetasin ise.

Iga loo autor kujutab Medusat erinevalt ning sellega on aja jooksul tekkinud tast mitmeid erinevaid versioone raamatutes, filmides ja internetis. Medusa kujutamine ja tema tähendus on meedias erinevalt kajastatud. Raamatutes kujutatakse teda deemonliku ja nõrgana, keda tapetakse reetlikult une pealt ning filmides ilusa ja tugeva naisena, kes enne surma võitleb Perseuse vastu. Internetis kajastatakse Medusat tätoveeringute tegemisel vägistamisohvritele elujõudu andvana. Medusat nähakse kahte moodi, kas ohvrina või kurjategijana ning see oleneb vaataja silmadest, kumb loo versioon tundub nende jaoks õigem. Lõputöö tegemisel, sain edukalt omavahel pöimida skulptuuri ja illustraatori eriala ning olen tänulik juhendaja Tõnis Paberit ja mitmed teised, kes olid mulle abiks töö valmimisel.

SUMMARY

My final thesis name is „Relief about Medusa“. I started to like Medusa after reading and investigating the tragedy behind her life from a common priestess being turned into a snake type monster who can turn anyone to stone. She was punished by goddess Athena because of her encounter with god of the sea Poseidon. Ancient Greece mythology has plenty other interesting characters but gorgo Medusa one caught my eye the most.

In practical side of thesis, along the way there was a lot experiments with materials. If white clay and Das clay combined fit together and what type of colors are suitable and would work well on them. I learned a lot about making sculpture relief on a wooden base and new usage of materials such as metallic colors and gold leaf on Das clay. Das clay is air dry clay that comes in terracotta and white color and is suitable for coloring. It is not common to make colorful reliefs on a wooden canvas but even so I wanted to try it out myself. I wanted to insert Poseidon and Athena symbols into my work, Athena bird owl who monitors Medusa and Poseidon trident weapon being seen among the waves.

In my literature side of thesis, I bring up her story and her connection with other mythological characters such as: Poseidon, Perseus and Athena. As well as history of myth creation and whether or not greeks believe their own myth. Every story author represents Medusa a bit differently and because of that over time it created many different versions of her story in books, movies and her overall meaning to nowadays society. Depiction of Medusa and her meaning is different in each media types. In the books, she is seen as demonic looking but weak, who gets her head chopped off while asleep among her two sisters. But in the movies she is portrayed beautiful but deadly who fights against Perseus alone till her last breath. In today's society, people getting their body parts tattooed with the head of Medusa that represents getting through abusive past and having the power to keep going in life. Every author has different depictions of Medusa but its mainly seen in two ways, she is either a victim or a perpetrator and its up to the reader which version of the story they believe her to be. I believe her being a victim in cruel gods games where they used her as they saw fit and discarded her for one mistake despite her years of loyalty towards goddess Athena.

After many weeks of efforts, my diploma thesis was finally done. During my diploma thesis, I was able to successfully integrate the profession of both sculpture and illustrator into my work and I'm thankful of my instructor Tõnis Paberit and among others who were a huge help in the making of this work.

KASUTATUD KIRJANDUS

Raamatud

- Paul Hamlyn (1969) World mythology. London
- Edith Hamilton (1975) Antiik-mütoloogia. Tallinn: Eesti raamat
- Eduard Petiška (1983) VANAKREEKA: muistendid ja pärimused. Tallinn: Eesti raamat
- Paul Veyne (1983) Kas kreeklased uskusid oma müüte?. Tallinn: Varrak
- Robert Graves (1987) New Larousse encyclopedia of Mythology. *Crescent Books*
- Andrew Lang (1997) Trooja-Kreeka lood. Tallinn: Olion
- Leo Hjortso (2003) Kreeka jumalad ja kangelased. Tallinn: Tänapäev
- Richard P. Martin (2003) Vana-Kreeka müüdid. Tallinn: Pegasus
- Anthony Horowitz (2004) Müüdid ja legendid. Tallinn: Varrak
- Gerold Dommermuth-Gudrich (2004) 50 klassikut "Müüdid". Tallinn: TEA kirjastus
- Eric Chaline (2005) Jumalate raamat. Tallinn: Koolibri
- Malcolm Day (2007) 100 tegelaskuju klassikalisest mütoloogiast lääne kunstis. Tallinn: Sinisukk kirjastus
- Edith Hamilton (2018) Mütoloogia aegumatud lood jumalatest ja kangelastest. Tallinn: Eesti Raamat
- Stephen Fry (2018) Kreeka kangelased. Tallinn: Varrak

Elektroonilised dokumendid

Medusast

Informatsioon Medusast. – wikipediast. [WWW] <https://en.wikipedia.org/wiki/Medusa> (03.04.2022)

Warner Bros. Entertainment „Clash of the titans“ 1981 Ray Harryhausen intervjuu Medusa loomisest [WWW] <https://www.youtube.com/watch?v=Tate4XdpYo8> (10.04.2022)

Clash of the titans 2010. intervjuud Medusa stseni tegemisest [WWW] <https://www.youtube.com/watch?v=rctmJmOH5E0> (11.04.2022)

Abigail C. artikkel „What Depictions of Medusa Say about the Way Society Views Powerful Women“ [WWW]

<https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-depictions-medusa-way-society-views-powerful-women> (12.04.2022)

Nick L. Artikkel „*Medusa: cruel monster or misunderstood victim?*“ [WWW]

<https://historyofyesterday.com/medusa-cruel-monster-or-misunderstood-victim-41a3624d0691> (12.04.2022)

Gorgon ja Medusa - *Theoi Project – Greek Mythology*. [WWW] <https://www.theoi.com/Pontios/Gorgones.html> (13.04.2022)

Joshua J. Mark artikkel „*Cilicia*“ (Koht kus väidetavalt Medusa sündis) [WWW]

<https://www.worldhistory.org/Cilicia/> (14.04.2022)

Avi Kapach artikkel Medusast [WWW] <https://mythopedia.com/topics/medusa> (14.04.2022)

Informatsioon Medusa laps Chrysaorist [WWW]

<https://www.greekmythology.com/Myths/Creatures/Chrysaor/chrysaor.html> (14.04.2022)

<https://greekgodsandgoddesses.net/myths/chrysaor/> (14.04.2022)

Brittany G. Artikkel Medusast [WWW] <https://www.worldhistory.org/Medusa/> (14.04.2022)

Hiereiai tähendus wikipediast [WWW] <https://en.wikipedia.org/wiki/Hiereiai> (15.04.2022)

Piper K. Artikkel uurimistöö „*How the image of Medusa in art reflects women in law and society*“ [WWW]

<https://studentjournals.anu.edu.au/index.php/aurj/article/download/721/249> (17.04.2022)

Madeleine G. artikkel Medusa kujutamine Vana-Kreeka kunstis [WWW]

https://www.metmuseum.org/toah/hd/medu/hd_medu.htm#:~:text=The%20most%20common%20interpretation%20of,%20evil%20to%20repel%20evil. (18.04.2022)

Hellenic muuseum artikkel Medusa kujutamine Vana-Kreekas kuni tänapäevani [WWW]

<https://www.hellenic.org.au/post/off-with-her-head-medusa-women-and-power> (18.04.2022)

Allison M. artikkel Medusast [WWW]

<https://hyperallergic.com/432102/dangerous-beauty-medusa-in-classical-art-metropolitan-museum/> (18.04.2022)

Nina J. artikkel Medusa kujutamine läbi aegade [WWW] <https://symbolsage.com/the-story-of-medusa/> (19.04.2022)

Teised informatsioonid

Poseidoni armukesed - *Theoi Project – Greek Mythology*. [WWW]

<https://www.theoi.com/Olympios/PoseidonLoves.html> (13.04.2022)

Informatsioon Poseidonist - *Theoi Project – Greek Mythology*. [WWW] <https://www.theoi.com/Olympios/Poseidon.html> (15.04.2022)

Cythia S. Brown artikkel „*Greek Origin Story: The Titans and the Gods of Olympus*“ [WWW]

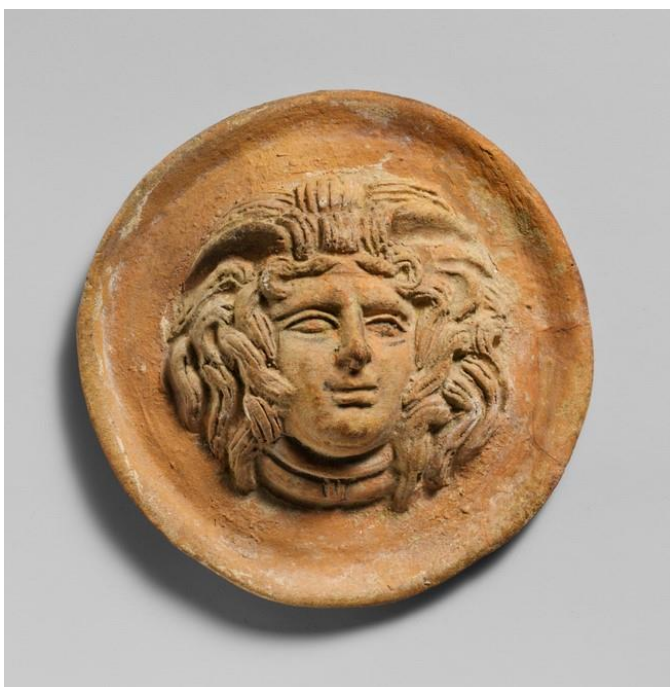
<https://www.khanacademy.org/humanities/big-history-project/what-is-big-history/origin-stories/a/origin-story-greek> (16.04.2022)

LISAD

Lisa 1 Medusa

Medusa pea terrakota plaadil, Lõuna Itaalia 540 eKr (Pilt võetud <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/253581>)

200-101 eKr Medusa reljeef terrakota plaadil (Pilt võetud veebist <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/246742>)

Lisa 2. Athena

Athena Parthenos jäljend Rooma ajal 200-250 eKr (Foto Wikipediast)

Lisa 3. Perseus

Perseus pronksskulptuur Medusa peaga, skulptor Benvenuto Cellini 1545-1554 pKr (Pilt veebilehelt sartle'st)

Peale Medusa surma Perseuse poolt

Musta figuuri kausi maal 500 eKr, maalil on näha meeleheitlikus Poseidon ja üks gorgo õdedest Euryale ning pildi paremal poolel Pegasos ja peata Medusa (originaal Bostoni Muuseumis ning pilt Theoist)

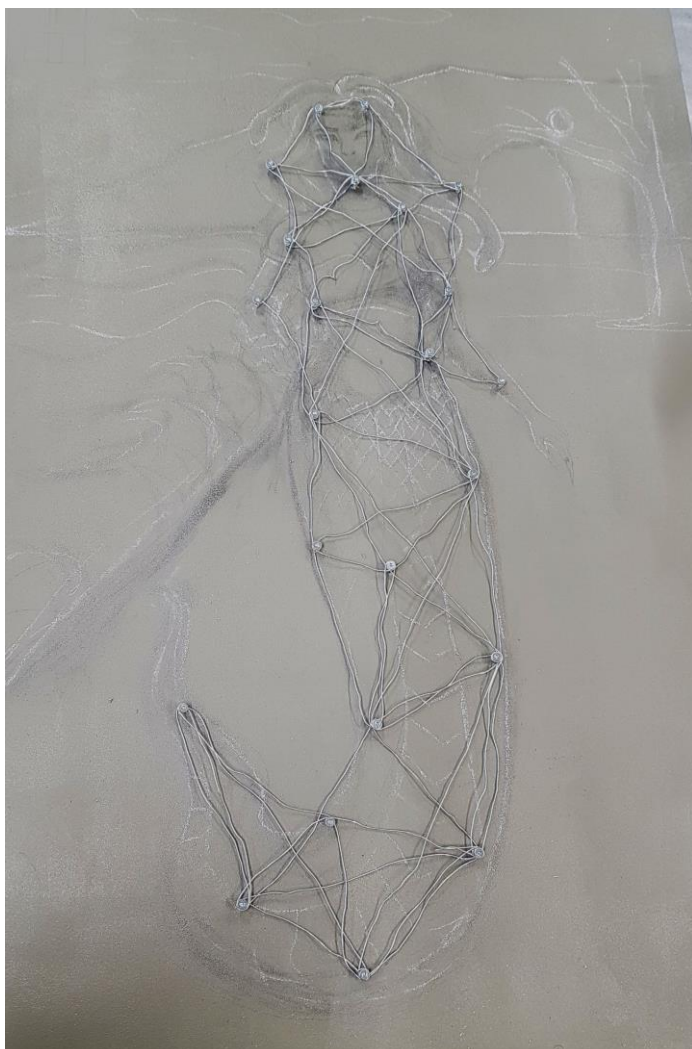
Lisa 4. Töö visand Medusast

Lisa 5. Tööprotsess

5.1 Medusa karkassi tegemine puust alusele

5.2 Kips ja Das savi lisamine alusele ning tööprotsess (Paremal pildil tumedad kohad on äsja kinnitatud savi, millel oli veel vaja aega kuivamiseks)

5.3 Töö lõplik reljeef enne värvimist ja esimesed värvid

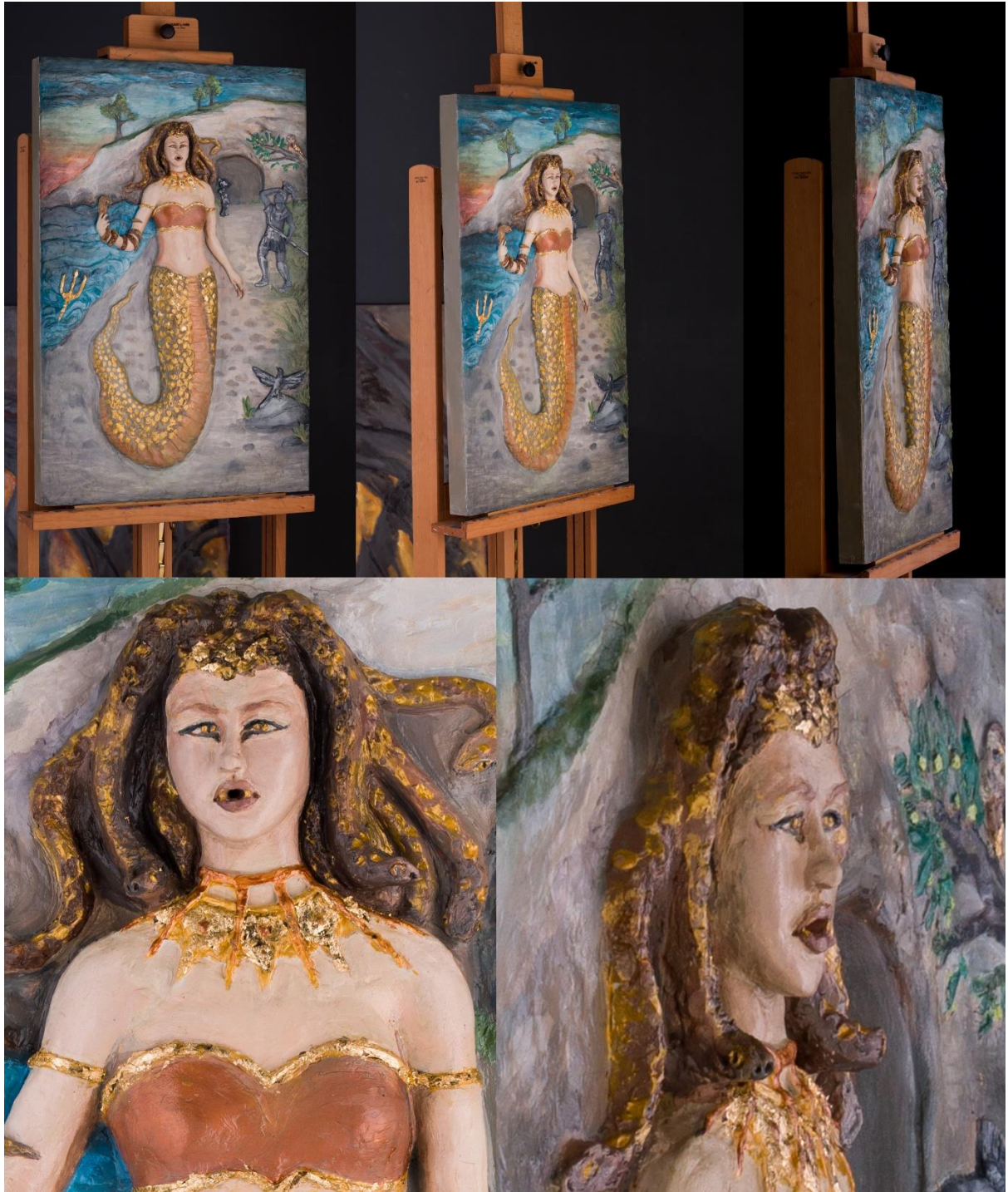

5.4 Töö lõplik protsess enne lakki

5.5 Stuudio fotod

(Fotograaf Lauri Trola)

5.6 Lõplik töö tulemus

